

Onnellisen elämän salaisuus.

(Pekka Ervastian luento

Kuopion kaupungintalon juhlasalissa 23. syyskuuta 1910.)

Aikomukseni on tänä iltana luoda lyhyt katsaus siihen, mitä on pidettävä onnellisen elämän salaisuutena teosofian valossa. Itse asiassa tähän kysymykseen sisältyy oikeastaan kolme eri kysymystä. Ensimmäinen niistä olisi: ”Mikä on onni?” toinen olisi: ”Onko onni saavutettavissa?” ja kolmas kysymys olisi: ”Millä keinoin onni on saavutettavissa?”

Jos kääntyisimme eri ihmisten puoleen ensimmäisellä näistä kysymyksistä: Mikä onni on? niin saisimme epäilemättä melkein yhtä monta vastausta kuin olisi vastaajaakin. Jos kysymme ihmisiltä: ”mitä olisi sinun onnesi?” ja pyydämme rehellistä vastausta, niin saamme huomata, että yksi vastaa yhdellä, toinen toisella tavalla. Yksi pitäisi onnena kunniaa, toinen valtaa, kolmas rikkautta, neljäs nautintoja, viides hyväntekeväisyyttä j. n. e. Jokainen heistä vastaisi omalla tavallaan.

Jos taas silmäämme, mitä yleisillä, vallitsevilla maailmankatsomuksilla on vastattavana kysymykseen onnesta, niin saamme seuraavia vastauksia.

Ensiksikin sanoo kristillinen maailmankäsitys näin: Persoonallinen onnenkaipuu ei ole tyydytettävissä maailmassa, sillä se

on itsekästä. Älä pyydä persoonallista onnea! Jumala ei tahdo, että sen saavuttaisit. Se on synti. Luovu niistä pyyteistä! Muuten elämän kova, sortava käsi näyttää sinulle, että olit itsekäs, että olit loukannut Jumalan tahtoa vasaan. Kristillinen maailmankäsitys selittää tosionnen olevan henkistä, jumalallista laatua, ja se on saavutettavissa vasta kuoleman jälkeen. Se on ijankaikkinen, autuas elämä haudan tuolla puolen, ja se on saavutettavissa oikealla uskolla ja luopumisella persoonallisesta onnesta maan päällä

Ja jos elämää tarkastelemme, niin näemmekin todella paljon sellaista, joka antaa tukea tälle käsitykselle. Sillä täytyyhän meidän tosiaankin huomata, että ihminen ei saavuta sitä onnea, jota hän täällä tavoittelee. Hän rakentelee alinomaa tuulentupia, joiden toteuttamisella hän luulee onnen saavuttavansa, ja hän näkee tuulentupansa raukeevan maahan. Vanhus, joka on turhaan onnea tavoitellut, tunnustaa usein elämänsä ehtoolla, ettei persoonallista onnea saa tavoitella, vaan on otettava Jumalalta vastaan ijankaikkinen elämä taivaassa.

Pettymyksien sortamana ihminen voi jo nuorempanakin ruveta uskomaan tämmöiseen elämänkäsitykseen, nöyryty Jumalan edessä ja rupeaa sortamaan persoonallisen onnen ikäväänsä.

Mutta usein silloinkin hänen sydämensä syvyydessä elää salainen toivo, että voi jospa sittenkin olisi saavutettavissa se onni, joka olisi minun onneni. Jospa minä esim. saisin elää sen poistematun olennon rinnalla, jota minä rakastan. Ja uskotelleensa luopuneensa siitä Jumalan tähden, hänellä onkin syrjäajatuksena, että hän on haudan tuolla puolen juuri sen onnen saavuttava. Toisin lausuen hänen persoonallinen elämänkaipuunsa on ristiriidassa sen kristillisen elämänkatsomuksen kanssa, johon hän uskoo.

Jos taas tarkastelemme sitä nykyajan vallitsevaa maailmankäsitystä, jota kutsutaan materialismiksi, niin saamme kuulla toista. Materialistein mielestä ovat kaikki puheet haudentakaisesta elämästä ja onnesta pelkkää haavetta. Muuta ei ole olemassa kuin tämä ulkonainen maailma, ja onni on siis myöskin ulkonaista, kokonaan riippuvaa hänen ruumiistaan, ympäristöstään, olosuhteistaan. Ihmisen on etsittävä onneaan tekemällä juuri sitä mitä hän sisässään tahtoo. Hänen on annettava tälle kaipaukselleen

tydytystä, nautintoja. Nöyrytymisen sijaan materialistit sanovat: taistele onnesi puolesta; se on ainoa varmuus. Kuolema on kaiken loppu.

On vielä olemassa kolmas maailmankatsomus, henkinen eli spirituaalinen l. teosofinen maailmankatsomus. Se yhdistää kristillisen ja materialistisen elämäkäsitelmän toisiinsa. Se lausuu:

Ihminen, juuri sinun persoonallinen onnenkaipuusi on arvokas! Sitä ei ole sorrettava vaan tutkittava sentähden, että se on luonnon ääni ihmisessä, sisäinen voima, jota tulee kehittää! Se johtaa sinua kokemukseen, ja kokemuksesta viisauteen! Ihminen ei viisastu, jos hän ei saa kokemusta. Hän on elämään syntynyt juuri kokeakseen ja sen kautta viisastuakseen. Hän on tänne syntynyt tutkiakseen, mitä hän todella kaipaa. Hänen tulee kysyä itseltään, mitä minä todella tahtoisin, jos saisin valita.

Siinä ei ole tietysti kysymys mistään pienistä vaistoista, vaan hänen syvimmästä kaipauksestaan.

Ja kun hän saa sen selville, niin hänen täytyy ruveta sitä etsimään, tutkimaan, mitä se ijankaikkisilla silmillä katsottuna on.

Ja teosofia tietää, että hänelle on annettu aikaa löytääkseen sen; hänelle on annettu mahdollisuus saavuttaa todellinen onni.

Selvää on, ettei hän voi sitä yhden elämän kuluessa saavuttaa, mutta aika ei ole rajoitettu siihen. Sillä ihminen syntyy tänne monta kertaa. Yksikään hänen toivomuksensa, yksikään toiminta ei joudu hukkaan, sillä elämän suuri laki on, että ihminen saavuttaa kaikki, mitä hän tahtoo. Siitäpä syystä onkin onnen kaipuu ihmiselle kehoitus kehittymään ja viisastumaan.

Hän saavuttaa kaiken, mitä hän tahtoo. Mutta kuten tiedämme, on toiveittemme laita sellainen, että niiden täytyessä viehätykseltä häviää. Me huomaamme silloin, ettei se ollutkaan sitä, mitä sydämemme kaipasi.

On ihmisiä, jotka luulevat tahtovansa ikuista hyvää, ja luulevat siihen todella pyrkivänsä. Mutta todellisuudessa heidän sydämensä ei sitä tahdokaan, vaan he pettävät itsensä. Tämä on n. s. farisealaisuutta. Sillä tavalla ei onnellisuus ole löydettävissä.

Onko siis ollenkaan olemassa tosi onnea. Eikö spirituaalinen maailmankäsitys tiedä siitä mitään varmaan puhua? Emmekö siis

milloinkaan saavuta sellaista kaipausta, jonka täyttyminen meitä tyydyttäisi. Ainako on kohtalomme herätä huomaamaan, ettei tämä toivomme ollutkaan sitä, mitä todella kaipasimme? Onko osanamme tulla aina pettymään?

On olemassa suuri, täydellinen onni.

Mutta halu siihen herää vasta sitten, kun ihminen ei enää mitään persoonallista onnea kaipaa.

Mikä on siis tämä onni?

Onko se iloista, persoonallista elämää Jumalan luona, ikuista soittoa ja tanssia taivaassa? — Ei. — Ikuinen elämä on ikuista voimaa, ikuista tahtoa, ikuista nuoruutta, ikuista elämäniloa, ikuista nykyisyyttä, ikuista luomiskykyä, ensin pienten, sitten suurten maailmain luomista, se on loppumatonta sisäistä voimaa. — Tämä on ikuinen elämä ja ikuinen onni.

Siihen ihminen alkaa pyrkiä, kun muu ei häntä enää tyydytä. Se onni ei ole persoonallista, vaan se on ylipersonallista. Se on nimittäin kaikkein ikuinen onni, koko ihmiskunnan, koko luomakunnan onni. Se on onnen rajattomuutta, onnen äärettömyyttä kaikelle olevalle.

Tämä on ijankaikkisen elämän salaisuus.

Mutta siihen ei ihminen voi tulla epärehellisellä tavalla, hypnotisoimalla itseään. Sen elämän kaipuuta hän alkaa tuntea vasta sitten, kun hänestä on hävinnyt halu kaikkeen persoonalliseen onneen. — Ja siihen on jokainen ihminen kerran tuleva.

Millä keinoin on siis siihen pyrittävä?

Kaikki profeetat ja kaikki uskonnot ovat aina koettaneet herättää ihmisissä tämän ikuisen elämän kaipuuta.

Sen ensimmäinen ehto on, että me sitä tahdomme. Syvällä sydämissämme asuu halu kaikkein onneen ja meidän tulee sitä halua kehittää. Meidän tulee aina ajatella: minä tahdon kaikkein onnea!

Mutta on myönnettävä, ettei tämä ole aina niin helppoa. Esteitä on olemassa. — Tajunta ei ole esteenä, tajunta ei riipu ulkonaisista, vaan se muuttaa ulkonaisen. — Mutta aine, s. o. meidän ruumiimme, on esteenä, aine kaikissa muodoissaan vaikuttaa, että me emme aina saata tahtoa kaikkein onnea. Ihmisen ruumis, tai oikeammin ruumiit — sillä ihmisellä on niitä useampia kuin yksi

— siitä estävät. Meillä on paitsi tätä fyysillistä ruumistamme, myöskin n. s. tunne- 1. astraaliruumis, joka on myöskin kokoonpantu aineista, vaikka se aine on toisellaista kuin fyysillinen aine. Sitä paitsi meillä on vielä ainakin yksi ruumis, nim. ajatusruumis, joka on samaten kokoonpantu erilaisesta aineesta. Ihminen asuu näissä ruumiissaan, niitten sisällä toimien niitten välityksellä.

Aine estää siis ihmistä onnen tiellä, estää häntä tahtomasta ikuista onnea. Fyysillinen ruumiimme estää meitä siitä, jos se on jollakin tavalla epäkunnossa. Jos voisimme tahtoa ikuista, niin meidän pitäisi olla ruumiimme herrat. Mutta emme ole sen herrat, jos sillä on joitakuuta omia tapojaan. Ne estävät silloin meitä aina tahtomasta kaikille suurta, jaloa onnea ja autuutta. Esim. jos tupakkamiehellä on tupakanpuute, niin se on hänelle sellainen vaiva, että hänen on silloin mahdoton pitää ajatuksiaan kiinni näissä suurissa asioissa. Samoin on laita, jos ruumiillamme on muita totuttuja tapoja.

Samoin estävät kaikki ruumiilliset kivut meitä tahtomasta onnea kaikille. Kuka hammastautinen esim. voisi kaikesta sydämes-tään toivoa aina kaikkein onnea. Samoin on kaikkein muittenkin sairauksien laita. Niitten rasittamana meiltä ei jäisi paljonkaan aikaa vapaaseen tahtoon. Meidän täytyy siis olla terveitä voidaksemme aina pitää kaikkein onnea mielessämme.

Mitenkä olisi tämä kysymys sairaudesta ratkaistava? Onko sen, joka on sairas, sitä harmiteltava, sen johdosta pelästyttävä ja hermostuttava? — Ei suinkaan. — Jos hän tahtoo pyrkiä onneen, niin hänen on esteet voitettava, ei niistä suututtava, eikä voivoteltava. Ensimmäinen sääntö on, ettei pahaa ole vastustettava väkivallalla. Jos kivut meitä vaivaavat, niin meillä on syytä olla iloisia, saadessamme siten suorittaa vanhan velan. Sillä mitään ei tapahdu meille syyttä, vaan kaikki johtuu jostakin syystä, jonka olemme joskus ennen panneet liikkeelle. Maailmankaikkeudessa vallitsee järkähtämätön syysuhteen 1. karman laki, joka tuo ylitsemme aina seuraukset teoistamme, olkoot ne sitten hyviä tai pahoja.

Sairauden syyt ovat myöskin aina henkistä laatua. Ne ovat seurauksia joistakin erehdyksistämme ja hairahduksistamme. Ne

ovat entisten velkaimme maksamisia. Meillä on siis syytä olla kiittollisia saadessamme suorittaa ne pois, ollaksemme sitten niistä vapaita.

Mutta mistä sairaudet sitten johtuvat? Ja eivätkö ne olisi lopullisesti voitettavissa? Eikö olisi mahdollista luoda uusi, voimakas, terve rotu, uusi terve ihmiskunta? — On, se on mahdollista, ja sairaudet ovat voitettavissa niin pian kuin niiden syyt tunnetaan. — Mikä on siis niiden syy? — Syy on julmuus, pahuus, kärsimysten tuottaminen toisille. Julmuus pitää yllä sairautta ihmiskunnassa. Me tiedämme mitä armotonta julmuutta ja sortoa ihmiset harjoittavat toisiaan kohtaan. Tuntemme myöskin heidän julmuutensa eläinkuntaa kohtaan. Ja siitä tahtoisin huomauttaa varsinkin erästä seikkaa, joka tosin voi monen mielestä näyttää vähäpätöiseltä, mutta joka on kuitenkin mitä syvimmästi vaikuttavana syynä ihmiskunnan sairauteen. Se on se seikka, että ihmiset käyttävät eläinkuntaa ravintonaan, syövät eläimiä. Sillä eläimet ovat myöskin olentoja, joilla on oma itsetyinen elämänsä ja sillä omat tarkoituksensa. Sentähden ei niiden elämän sammuttaminen tapahdu rankaisematta. Ja rangaistuksena siitä että ihmiset joukoittain surmaavat eläimiä, niitä syödäkseen, on ihmiskunnan sairaloinen tila. Ensimmäisenä ehtona terveen ihmiskunnan luomiseksi on siis se että ihmiset lakkaavat käyttämästä eläimiä ravintonaan.

Ei kuitenkaan tarvitse luulla, että jos ihminen luopuu lihan-syömisestä, niin hän samalla pääsisi kaikesta sairaudesta. Jossakin määrin hän kyllä tuntee paranemista ruvetessaan vegetariaaniksi. Mutta täydellistä terveyttä hän ei voi saavuttaa, niinkauan kuin maapallon henkinen ilmakehä on niin täynnä ihmisten julmuuden synnyttämää sairauden aihetta. Me voimme yksilöinä tehdä ainoastaan pienen teon yhteisen edistyksen eteen, mutta täydelliseen menestykseen nähden me olemme riippuvaisia siitä kokonaisuudesta, johon kuulumme, koko ihmiskunnasta.

Toisena estäjänä on tahdollamme tunneruumiimme eli astraaliruumiimme epäkunto, s. o. tunteittemme epävarmuus ja häilyväisyys. Onhan tavallista, että ihmiset ovat niin hermostuneita ja heikkoja, etteivät itsekään tiedä mitä tahtovat. On selvää, etteivät

he sellaisessa tilassa kykene tahtomaan kaikkien rajatonta onnea. Sitä varten hänen tunteissaan tulisi vallita rauha, järkähtämätön, muuttumaton rauha. Ja tämä rauha saavutetaan siten, että mielemme täyttää yksi ainoa suuri, vakaava tunne. Ja tämä tunne on rakkaus, kaikkia voittava, puhdas, ylevä rakkaus — johonkin ihmiseen, joihinkin ihmisiin, johonkin tieteeseen, taiteeseen, tai johonkin jaloon aatteeseen.

Rakkaus viehättää ihmistä tahtomaan kaikkein onnea.

Millä tavalla on sellainen rakkaus saavutettavissa? Kasvattamalla tunteitaan. Ihminen voi sen tehdä. Jos hänellä ei sitä ole, niin se tulee, jos hän sitä toivoo ja tahtoo, jos hän antaa sille tunteelle valtaa, että se häntä nostaisi.

Kolmantena estäjänämme on älyruumiimme. — Ja mikä siinä estää? Epäilykset, ristiriidat, uskalluksen ja uskon puute. — Millaisen tulisi siis älymme olla? Sellainen että se näkisi aina totuuden. Ja sellaiseksi se voi tulla, siten että ihminen etsii, toivoo, tahtoo totuutta, siten että hän ei tyydy sokeaan uskoon, vaan että hän itse etsii totuutta. Hänen tulee itse rakentaa itselleen maailmankatsomus, joka ei horju. Meidän ei tule etsiä totuutta ainoastaan siitä uskonnosta, joka meille on omattu, ponnistuksettamme annettu, vaan kaikkialta, luonnosta, filosofiasta, tieteestä, taiteesta. Meidän täytyy oppia ajattelemaan, mietiskelemään ja etsimään omasta sydämeistämme se jumalallisen totuuden kipinä, joka sinne on kätkeyty. Sillä sisästäpäin se on lopullisesti tuleva. — Useimmat ihmiset eivät yleensä osaa ajatella. He tyytyvät vaan katselemaan niitä ajatuksia, jotka heidän silmäinsä ohi kiitävät. Heidän mielensä on kuin majatalo, johon ajatukset tulevat ja josta ne lähtevät, heidän itsensä kykenemättä todellisia ajatuksia luomaan ja niitä hallitsemaan. — Se kyky on ihmisen kehitettävä itsessään. Hänen täytyy oppia mietiskelemään niin tarmokkaasti, että hän pääsee etsimänsä salaisuuden perille. Hänen täytyy tahtoa totuutta niin kauan, että se tulee hänen luokseen. Valaisevana esimerkkinä tästä on kertomus eräästä tuomarista Intiassa, joka 40 vuotta joka aamu mietiskeli totuutta, palavasti tahtoen saavuttaa sen. Ja seuraus on ollut, että hän nyt aina näkee totuuden. Hänen edessään ei kukaan voi valehdella.

Sellaiseksi ihminen tulee, kun hän osaa mietiskellä, muovailla ajatusruumistaan. Silloin ei hänen ajatusruumiinsa ole enää estämässä häntä näkemästä ikuista totuutta. Silloin hän näkee, että ikuinen totuus on ikuinen onni, ja ikuinen onni on ikuinen totuus, Jumalan-tietoisuus. Ja se on jokaisen saavutettavissa ja jokainen on kerran siihen tuleva. Sen saavuttaminen on ihmisen suuri tehtävä, sitä varten hän on olemassa. Olkoon hän kuinka heikko ja vähäpätöinen nyt, tämän jumalallisen päämääränsä hän on kerran saavuttava.

U.¹

[Savo (Kuopio), nro 110, tiistai 27.9.1910, s. 2–3, ja nro 111 torstai 29.9.1910, s. 2.]

¹ Ehkä Uuno Kahma, Teosofisen Seuran Kuopion ”Vipunen”-looshin sihteeri.